

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (Historical approach) โดยการวิเคราะห์บริบท (Contextual analysis) ควบคู่ไปกับการวิเคราะห์ตัวบท (Textual analysis) นั่นคือ วิเคราะห์ตัวบทหรือเนื้อเรื่องของส่วนที่เป็นพระราชดำรัสเรื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ตั้งแต่ พ.ศ. 2510 จนถึง ปี พ.ศ.2548 โดยอาศัยเนื้อหาที่เปลี่ยนแปลงตามบริบทของบ้านเมืองเป็นการเปรียบเทียบ

1. รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ - เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516
2. รัฐบาลนายสัญญา ธรรมศักดิ์ - เหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519
3. เหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 - รัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์
4. รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง
 - พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ (สิงหาคม 2531 – กุมภาพันธ์ 2534)
 - นายอานันท์ ปันยารชุน (พฤษภาคม 2534 – มีนาคม 2536)
 - นายชวน หลีกภัย (เมษายน 2536 – พฤษภาคม 2538)
 - นายบรรหาร ศิลปอาชา (พฤศจิกายน 2538 – ธันวาคม 2539)
 - พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ (มกราคม 2540 – พฤศจิกายน 2540)
 - นายชวน หลีกภัย (พฤศจิกายน 2540 - 2542)
 - นายทักษิณ ชินวัตร (กุมภาพันธ์ 2543 - ปัจจุบัน)

การศึกษาพระราชดำรัส เรื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถนั้น มุ่งศึกษาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของแนวความคิดสำคัญ และกลวิธีการสื่อสารของพระราชดำรัสเป็นสำคัญ โดยในการวิเคราะห์เนื้อหาพระราชดำรัสใช้วิธีดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

เริ่มวิเคราะห์ด้วยบริบทหรือประวัติศาสตร์เป็นเสมือนหนึ่งการตีความว่าสารหรือวาทะที่เกิดขึ้นเป็นการตอบโต้ (Respond) ต่อสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น (Exigence) และดูว่าการตอบโต้ นั้นเหมาะสม อย่างไร

การเริ่มวิเคราะห์ด้วยบริบทจะเป็นการให้ภูมิหลังของเหตุการณ์ ปูพื้นให้ผู้รับสารเข้าใจว่าอะไรเกิดขึ้นและดำเนินมาอย่างไร เป็นการให้ข้อมูลแก่ผู้รับสารเรื่องเวลา สถานที่ และขอบเขตของประเด็นที่จะวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีการโต้ตอบต่อสถานการณ์ ซึ่งในด้านผู้พูด (Speaker) นั้นวิเคราะห์ผู้พูดด้วยทฤษฎีความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารกับแนวคิดเรื่องชัตติยราชินี ผู้ฟัง (Audience) ใช้ทฤษฎีการโน้มน้าวใจด้วยอารมณ์ผู้ฟังของอริสโตเติล ส่วนการวิเคราะห์วาทะ (Speech) ใช้ทฤษฎีการอ้างเหตุผลของสตีเฟน ทูลมิน ทฤษฎีการใช้เหตุผลพยานหลักฐานตามหลักการโน้มน้าวใจสมัยใหม่ และวิเคราะห์ลีลาและการใช้ภาษาเพื่อการโน้มน้าวใจของอริสโตเติล โดยใช้เกณฑ์สำหรับประเมินวาทะด้วยหลักวาทศาสตร์ของแคมเบล (Cambell) และเบิร์กโฮลเดอร์ (Burkholder) ในการอภิปรายผลการวิจัย

ทั้งหมดนี้เพื่อวิเคราะห์ถึงกลวิธีการสื่อสารในพระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ประชากร

วิเคราะห์พระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2510 จนถึง พ.ศ.2548

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการ คือ การวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยศึกษาค้นคว้าจากข้อมูลปฐมภูมิ และทุติยภูมิ ได้แก่ จดหมายเหตุ เอกสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือและงานวิจัยต่าง ๆ โดยใช้การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ (Historical approach) ซึ่งจะทำให้การวิเคราะห์บริบท (Contextual analysis) และวิเคราะห์ตัวบท (Textual analysis)